

Srednjeazijski ovčar

Opis pripravil:

Igor Strnad, dolgoletni poznavalec, ljubitelj in lastnik srednjeazijskih ovčarjev v Sloveniji.

Izvor:

Nekdanje republike SSSR (Turkmenija, Uzbekistan, Kirgizija, Kazahstan,...) Lastnica standarda je današnja Rusija, št. standarda po FCI je 335.

Zgodovina:

Gre za eno najstarejših pasem na svetu, ki naj bi za osnovo imela najstarejše Tibetske pse in pse nomadskih mongolskih plemen. Osnovni namen srednjeazijskega ovčarja, je bilo čuvanje in zaščita drobnice pred vdori zveri. Čuvanje nomadskih taborov in karavan ter čuvanje dvorišč in lastnine. Zaradi svoje velike geografske razširjenosti je moč opaziti nekaj razlik znotraj pasme po veličini in obliki glave, velikosti in teži, tipu in dolžini dlake, karakterju in obnašanju psa. Vse to je odvisno od področja, kulture, običajev in ljudi, kjer je ta pasma živela. Glede vsega naštetega si še danes niso povsem enaka razmišljanja kinoloških strokovnjakov-poznavalcev te pasme. Ko se je napisal prvi standard za to pasmo, je bilo v njem zapisano, da je kot tip srednjeazijskega ovčarja najbolj zaželen Turkmenski ovčar Alabaj (beseda v prevodu pomeni bogato pisan), za katerega so tedanji vzreditelji smatrali, da je najbolj zaželen. Pasma je bila prvič razstavljena pod imenom Srednjeazijski ovčar šele leta 1935. Gledano grobo na vse naštete dejavnike, bi lahko to pasmo razvrstili na štiri tipe ali na skoraj 10 podtipov, gledano spet na že zgoraj navedena dejstva. Kakorkoli, danes ima srednjeazijski ovčar s strani FCI organizacije priznan standard pod redno številko 335 in se pod tem tudi ocenjuje in razstavlja. V Slovenijo so prišli prvi predstavniki pasme leta 2002, še vedno pa nimamo velikega števila čistokrvnih psov, ki bi bili vpisanih v slovensko rodovno knjigo.

Skupina:

Spada v drugo FCI skupino med pinče in šnavcerje, molose in švicarske pastirske pse.

Sekcija 2.2. molosi, tip planinskih psov. Brez delovnega izpita.

Uporaba:

Danes se uporablja bolj kot čuvaj ograjenih dvorišč in objektov, kot pastirski pes pa vse manj.

Življenjska doba:

V povprečju dosegajo do 11 let, zabeleženi pa so tudi primeri 15 let ali več.

Videz:

Mogočen in močan pes, ki izžareva svojo moč že na prvi pogled. Ne sme biti niti predolg, niti prekratek v dolžini telesa, skladen in močne gradnje. Že pri mladičih se včasih lahko vidi resnost in dostojanstvo te pasme. Jasno je izražena spolna razlika med samcem in samico, ki mora biti vidna že na prvi pogled. Samci so masivnejši, ponosnejši in močnejših glav kot samice.

Barva:

So različne barve (črna, črno-bela, rjava, rjavo-bela, siva ,...), torej več barv z lisami bele ali druge barve. Po standardu so dovoljene vse barve, razen modre in rjave in kombinacije s črno po hrbtu (ne smejo imeti črnega plašča po hrbtu, kot ga imajo na primer nemški ovčarji).

Dlaka:

Je gosta, ravna in groba z močno in izraziti podlanko. Dlaka na glavi in prednjem delu udov je kratka in gosta. Na grebenu je pogosto malo daljša. Po tipu dlake razlikujemo dva tipa in sicer prvega, ki ima 3-5 cm dolgo dlako in prekriva celo telo ter daljša dlaka 7-10 cm, ki oblikuje grivo okoli vratu, kratko dlako okoli ušesne školjke, na prednjih in zadnjih nogah tako imenovane zastavice in daljšo dlako na repu.

Višina:

Samci minimalno 70 cm, samice minimalno 65 cm.

Teža:

Samci minimalno 50 kg, samice minimalno 40 kg.

Značaj:

Samostojen, uravnotežen, ponosen, neodvisen in zadržan do tujcev. S svojo pojavo daje vtis skoraj divje živali. Zelo privržen svoji družini, ki ji zna svojo ljubezen, kljub svoji velikosti in teži, pokazati na zelo nežen in čuten način.

Temperament:

Ti psi so zelo temperamentni in se, če so izzvani, nasprotniku ne umaknejo kar tako. Reakcija obrambe je pri njih zelo razvita v aktivni obliki, zato načeloma vedno reagirajo obrambno. Potrebno ga je vzgojiti s pravo mero, da ni pretirano razdražljiv in napadalen in da ni zamorjen v svojih prvobitnih lastnostih čuvanja.

Čuvaj:

So odlični čuvaji, sploh na svojem teritoriju. Svojega gospodarja in lastnino bo vedno goreče branil! Ta pasma je bila ustvarjena za čuvanje in zato vsebujejo veliko mero neomajnega

poguma. Ob potenciranju obrambnih lastnosti se lahko hitro zgodi, da pes postane neobvladljiv. Ker imajo obrambo že prirojeno, je ni priporočljivo še potencirati.

Druženje z otroci:

Srednjeazijski ovčar ima rad otroke in je do njih nežen, vendar zaščitniški. Potrebno je paziti, da se otroška družba kdaj ne sporeče med seboj, saj bo v takšnem primeru pes branil svoje otroke.

Druženje z drugimi živalmi:

V kolikor jih v rani mladosti navadimo na druge živali, jih sprejmejo za svoje in dobro shajajo z njimi. Če lahko v njihovi družbi odrastejo, navadno v tem najdejo pravo navezanost na njih in jih s tega razloga tudi še močnejše ščitijo in branijo. SAO je pasma, ki uživa v druženju z domačimi živalmi. Načeloma je družba drugih živali za SAO priporočljiva in zaželena, saj je konec koncev pasma zaradi tega tudi nastala.

Odnos do tujcev:

Do tujcev so nezaupljivi in zadržani, vendar ob pravilni rani vzgoji, v prisotnosti svojega gospodarja ne ogrožajo tujca. V kolikor imamo občasne goste, ki jih poznajo že iz mladosti, jih sprejmejo kot svoje prijatelje in jih ob snidenju tudi temu primerno pozdravijo.

Nega:

Za negovanje srednjeazijski ovčar ni pretirano zahteven. Povečano skrb je potrebno posvetiti samo obdobju, ko menjajo dlako, saj imajo zelo dobro razvito pod dlako. Drugače pa zadošča že občasno krtačenje. Pasma slovi po tem, da je klimatsko zelo prilagodljiva in se hitro navadi na vsakršno klimo. To je tudi eden od razlogov, zakaj ni najbolj primeren za stanovanje, saj tako umetno vplivamo na razvoj njihovega kožuha.

Gibanje:

Ti psi potrebujejo vsakodnevno sprehajanje, v kolikor pa imamo večje ograjeno dvorišče, bodo sami poskrbeli za toliko gibanja, kot ga potrebujejo. V odraščanju je mladiču potrebno nuditi pravo mero gibanja in mu čim bolj omogočati da se giblje kolikor sam želi. Nobeno zaviranje v gibanju ali pretiravanje ni v prid mladiču. Odrasli zdravi psi slovijo, glede na težo in velikost, po svoji vzdržljivosti. Seveda pa to ne smemo primerjati s kakšnimi vlečnimi ali lovskimi psi.

Glasnost (lajež):

Vedno najavijo prihod tujca ali na prisotnost tujega v svojem okolju. Ob prihodu svojega gospodarja se hitro umirijo, vendar še vedno pozorno opazujejo.

Povprečno leglo: od 5 do 10 mladičev.

Življenjsko okolje:

Najbolje se počutijo zunaj, bodisi v ograjenem dvorišču ali zadosti velikem pesjaku, potrebujejo pa vsakodnevno aktivnost (sprehodi, itd.). Ti psi niso primerni za življenje v stanovanju ali hiši, saj so srečni in zadovoljni z opazovanjem in raziskovanjem svoje okolice. V stanovanjih in hišah načeloma ne morejo razvijati svojega pravega in zdravega karakterja. V kolikor nimajo zadosti stika z okoljem in drugimi bitji, to lahko privede do deformacije karakterja, ki se lahko pokaže v pretirani agresivnosti in sploh atipičnih lastnostih za pasmo. Najbolj srečni so v naravi, kjer lahko prosto uživajo v družbi svojega gospodarja, ki pa mora imeti seveda pod kontrolo vso situacijo.

Primeren lastnik:

Nikakor ni primeren za ljudi brez kinoloških izkušenj. Lastnik srednjeazijskega ovčarja mora biti tudi dovolj fizično in psihično močan, da ga lahko ob vsaki fizični reakciji obvlada. Načeloma potrebujejo lastnika, ki je z njimi v vsakodnevnem stiku in jim pokaže svojo ljubezen, ker je to nujno potrebno za njihovo normalno funkcioniranje in zdrav psihični razvoj.

Potencialni problemi z zdravjem:

Pojavlja se displanzija zadnjih kolkov, zaradi njihove velikosti so prisotni tudi zasuki želodca. Posebno skrb je zato potrebno posvetiti pri nakupu in hranjenju psa. Kljub temu, da se vsepovsod pojavlja teorija o njihovi skromnosti pri prehranjevanju, ne smemo pozabiti, da ta pes v svoji mladosti, ko odrašča, za svoj potreben razvoj potrebuje kvalitetno in bogato hrano, saj spada med hitro rastoče in velike pasme.

Potencialni problemi z vedenjem:

Srednjeazijski ovčar ob pravilnem pristopu, primernemu lastniku z dobrim poznavanju kinologije, nima problemov z vedenjem.

Opombe:

Pasma ima v standardu naštetih tudi kar nekaj diskvalifikacijskih hib, oziroma napak, na katere moramo biti zelo pozorni ob nakupu; kot so podgrizavost, nadgrizavost, skodrana in mehka dlaka, različne barve oči, modre ali zelene oči, neharmonično gibanje, itd. Kadar kupujete srednjeazijskega ovčarja, je dobro imeti ob sebi nevtralnega poznavalca, da vas kepica ne prevzame preveč in da vam poznavalec pomaga pri nasvetu in izbiri mladiča. Vredno pa je seveda prej prebrati standard in zakonska veterinarska določila, da tudi sami veste za kaj gre in razumete, na kaj morate pri samem nakupu biti pozorni.